

Grabowscy i Cnota spółka jawna

ul. Dworcowa 1/1, 41 – 500 Chorzów, tel. (032) 79 79 888; fax (032) 249 80 13

Chorzów, dnia 13.04.2015 r.

Do

Trybunału Konstytucyjnego

Al. Szucha 12A

00 – 918 Warszawa

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Skarżący: W P , ul.

reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu: adwokata Tomasza Grabowskiego,
numer wpisu 83S.J., z adresem do doręczeń:

Kancelaria Radcowsko Adwokacka – GCG Grabowscy i Cnota spółka jawna
u. Dworcowa 1/1
41 – 500 Chorzów.

Uczestnicy:

- 1) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Prokurator Generalny

Przedmiot skargi konstytucyjnej

W imieniu Skarżącego, działając jako pełnomocnik wyznaczony z urzędu, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.) oraz art. 46 i nast. ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r. Nr 102, poz. 643 ze zm.) wnoszę skargę konstytucyjną w sprawie zgodności z Konstytucją RP przepisów art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) w zw. z art. 459 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. nr 89, poz. 555 z późniejszymi zmianami)

Zaskarżonym przepisom zarzucam niezgodność z przepisami art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawy skargi konstytucyjnej

1. Skarżący wiąże naruszenie przysługujących mu praw konstytucyjnych z informacją otrzymaną z Sądu Okręgowego w K w sprawie o sygnaturze dotycząca odmowy nadania biegu zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego w K z dnia sierpnia 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. akt w przedmiocie pozostawienia bez rozpoznania skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

2. Prawem konstytucyjnym, którego naruszenie Skarżący łączy z wydaniem powyższego orzeczenia, jest gwarantowane mu Konstytucją RP - w ramach prawa do sądu - prawo zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji i prawo do rozpoznania wniesionego przez Skarżącego środka zaskarżenia w postępowaniu sądowym przez sąd drugiej instancji, które to prawo Skarżący wywodzi z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Z informacji Sądu Okręgowego w K z dnia września 2014 roku wynika, że zażalenie skarżącego na Postanowienie Sądu Okręgowego w K z dnia sierpnia 2014 roku, pozostawiono bez rozpoznania albowiem według Sądu zgodnie z ustawą o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie przewidziano możliwości zaskarżenia wydanych na jej podstawie orzeczeń.

Pozostawienie bez nadania biegu zażalenia Skarżącego na postanowienie Sądu Okręgowego w K z dnia sierpnia 2014 roku w przedmiocie pozostawienia bez rozpoznania skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, prowadzi do naruszenia zagwarantowanego Skarżącemu w Konstytucji RP prawa do wniesienia środka zaskarżenia na orzeczenie wydane przez sąd pierwszej instancji oraz do rozpoznania tego środka zaskarżenia przez sąd drugiej instancji. Pozostawienie bez nadania biegu zażalenia Skarżącego przez Sąd Okręgowy w K nastąpiło prawdopodobnie na skutek zastosowania przez w/w Sąd art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (w skrócie: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) oraz przepisów postępowania zażaleniowego, zawartych w Kodeksie postępowania karnego, do których ów przepis ustawy o skardze na przewlekłość postępowania odsyła (art. 459 kpk). Opierając się na wskazanych powyżej regulacjach, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż na postanowienie w przedmiocie przewlekłości postępowania cywilnego zażalenie nie przysługuje i pozostawił zażalenie Skarżącego bez nadania biegu, w wyniku czego Skarżący pozbawiony został możliwości rozpoznania sprawy przez Sąd wyższej instancji, co stanowi naruszenie konstytucyjnego prawa strony do zaskarżenia orzeczenia wydanego przez Sąd pierwszej instancji oraz naruszenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego, które to elementy wspólnie stanowią część składową szeroko pojmowanego prawa jednostki do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

4. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, zaś postanowienie Sądu Okręgowego w K z sierpnia 2014 r. jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, posiadającym cechę prawomocności. Skarżący pismem z dnia maja 2014 roku wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym, prowadzonym przez Sąd Rejonowy w C pod sygn. akt Sąd Okręgowy w K , postanowieniem z sierpnia 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. akt pozostawił skargę bez rozpoznania, uznając, została ona złożona z naruszeniem terminu, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o przewlekłości postępowania. Skarżący nie zgadzając się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, pismem datowanym na dzień września 2014 roku wniósł zażalenie na wskazane powyżej orzeczenie. Sąd Okręgowy w K pismem z dnia września 2014 roku poinformował Skarżącego, że pismo pozostaje w aktach bez nadania biegu. Sąd nie wydał orzeczenia odrzucającego zażalenie. Orzeczenie z dnia sierpnia 2014 jest prawomocne i ostateczne, albowiem zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r. (sygn. akt III SPZP 3/05, OSNAPiUS 2006 nr 21-22, poz. 341 , str. 946), której nadano moc zasady prawnej, na postanowienie w przedmiocie przewlekłości postępowania cywilnego zażalenie nie przysługuje (art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, Dz. U. Nr 179, poz. 1843).

Ze stanowiskiem tym nie sposób się zgodzić, zwłaszcza w kontekście wskazanych powyżej praw konstytucyjnych, do których naruszenia doszło w wyniku wydania postanowienia Sądu pozostawiającego zażalenie Skarżącego na postanowienie pozostawiające skargę na przewlekłość postępowania bez rozpoznania.

Skarżący wskazuje na sprzeczność z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP przepisów art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez

nieuzasadnionej zwłoki w zw 459 kpk które to przepisy legły u podstaw pozostawienia zażalenia bez nadania mu biegu.

Odpis informacji Sądu Okręgowego w K z dnia września 2014 r. w przedmiocie pozostawienia sprawy bez nadania biegu, doręczony został Skarżącemu w dniu 24 września 2014 roku, natomiast postanowienie z dnia sierpnia 2014 roku w przedmiocie pozostawienia skargi bez rozpoznania Skarżący otrzymał w dniu 9 września 2014 roku. Wskazać ponadto należy, że Skarżący w dniu września 2014 roku złożył wniosek o wyznaczenie pełnomocnika procesowego w celu złożenia skargi do Trybunału Konstytucyjnego. Pełnomocnik został poinformowany o jego wyznaczeniu w dniu 25 marca 2015 roku, stąd też należy uznać, że Skarżący zachował termin do wniesienia skargi, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

UZASADNIENIE

Skarżący pismem z dnia maja 2014 r. złożył skargę w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, domagając się stwierdzenia przewlekłości w sprawie karnej prowadzonej przed Sądem Rejonowym w C pod sygnaturą akt w której był oskarżycielem posiłkowym. a także zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w C kwoty zł z tytułu zaistniałej przewlekłości we wskazanej powyżej sprawie.

Dowód: Odpis skargi z dnia maja 2014 r..

Postanowieniem z dnia sierpnia 2014 roku Sąd Okręgowy w K w sprawie o sygn. akt postanowił pozostawić skargę bez rozpoznania, wskazując w uzasadnieniu, że skarga została wniesiona po terminie o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Dowód: Odpis postanowienia Sądu Okręgowego z dnia sierpnia 2014 roku wraz z uzasadnieniem.

Skarżący wniósł zażalenie na wskazane powyżej postanowienie, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi I Instancji do merytorycznego rozpoznania.

Dowód: Odpis zażalenia Skarżącego z dnia września 2014 r.

Sąd Okręgowy w K. pismem z dnia września 2014 roku poinformował skarżącego, że jego zażalenie pozostaje w aktach bez nadania mu biegu. Odpis tego pisma doręczony został Skarżącemu 24 września 2014 r. Orzeczenie z dnia sierpnia 2014 roku ma charakter ostateczny i prawomocny.

Dowód: Odpis pisma Sądu Okręgowego z dnia września 2014 roku.

Wskazane powyżej pismo z dnia września 2014 r. zapadło na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na przewlekłość postępowania, który stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. W przedmiotowej sprawie zastosowanie więc znajdowały przepisy o postępowaniu zażaleniowym, ujęte w Kodeksie postępowania Karnego (art. 459 kpk). Ponadto, jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia z dnia 23 marca 2006 r. (sygn. akt III SPZP 3/05, OSNAPiUS 2006 nr 21-22, poz. 341, str. 946), której nadano moc zasady prawnej, na postanowienie w przedmiocie przewlekłości postępowania cywilnego zażalenie nie przysługuje (art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, Dz. U. 2004 Nr 179, poz. 1843).

Ze stanowiskiem tym nie sposób się jednak zgodzić, biorąc pod uwagę w szczególności zagwarantowane Konstytucją RP prawo jednostki do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), na które składa się również prawo do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP) oraz zasada co najmniej dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. Konstytucji RP). Przyjęcie

więc, że postanowienie w przedmiocie przewlekłości postępowania karnego jest niezaskarżalne, stanowi rażące naruszenie prawa Skarżącego do rozpoznania jego sprawy przez sąd drugiej instancji.

Za stanowiskiem tym przemawiają również argumenty, wskazane poniżej.

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze. Przepisy tejże ustawy stosuje się odpowiednio, gdy na skutek działania lub bezczynności sądu albo komornika sądowego doszło do naruszenia prawa strony do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej lub innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia (art. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania) .

Zgodnie z art. 8 ust. 2 w/w ustawy, w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi, sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. Zdaniem Skarżącego, bardzo ogólne i ramowe uregulowanie przez ustawodawcę procedury wyznaczającej bieg postępowania sądowego, zainicjowanego skargą strony na naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, w szczególności zaś brak unormowania kwestii zaskarżenia orzeczenia, które wydane zostało na podstawie art. 5 cytowanej ustawy z 2004 r., uzasadniają wniosek, że dopuszczalność złożenia środka odwoławczego wywieść należy wprost z przepisów Konstytucji RP. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 1 Konstytucji, to Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej a jej przepisy stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej. Uprawnienie do złożenia środka zaskarżenia w przedmiotowej sytuacji wynika natomiast z treści art. 78 Konstytucji, stanowiącego że każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady i tryb zaskarżenia określa ustawa.

Przytoczony przepis, umiejscowiony w rozdziale poświęconym wolnościom, prawom i obowiązkom człowieka i obywatela, stanowi ważną gwarancję i środek ochrony praw i wolności strony w postępowaniu sądowym. Art. 78 Konstytucji jest przy tym dopełnieniem ogólnego uprawnienia jednostki, wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ponadto, na podkreślenie zasługuje również treść art. 176 ust. 1 Konstytucji, wyrażającego zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego .

Skarżący stoi na stanowisku, że brak unormowania w ustawie o skardze na przewlekłość postępowania kwestii zaskarżalności orzeczeń, nie oznacza jeszcze, że możliwość ta została wyłączona. Milczenie ustawodawcy nie powinno być bowiem uznawane za przesądzające o zamknięciu drogi sądowej, co podkreślił również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2000 r. , wydanym w sprawie o sygn. akt SK 12/99 *Konstytucyjne prawo zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji stanowi bardzo istotny czynnik urzeczywistniania tzw. sprawiedliwości proceduralnej*, co potwierdził również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 03 lipca 2002 r., wydanym w sprawie o sygn. akt SK 31/01 (OTK-A 2002/4/49). Sam Trybunał kilkakrotnie podkreślał ponadto w swoim orzecznictwie, że celem reguły instancyjności jest zapobieganie pomyłkom i arbitralności występującej w orzeczeniach zapadłych w pierwszej instancji. Brak możliwości zaskarżenia do sądu wyższej instancji "ogranicza zainteresowanym prawo do sądu, co jest sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawnego" (orzeczenie TK z 27 czerwca 1995 r., K/94, OTK w 1995 r. , cz. I, poz. 16; wyrok TK z 10 lipca 2000 zr., SK 12/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 143, wyrok TK z 12 czerwca 2002 roku, P 13/01, OTK-A 2002/4/42).

W przedmiotowej sprawie dopuszczalność zażalenia na postanowienie wydane w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania należy wywieść odpowiednio z art. 459 § 1 kpk, który stanowi, że zażalenie przysługuje na postanowienia sądu zamykające drogę do wydania wyroku, chyba że ustawa stanowi inaczej. U podstaw pozostawienia zażalenia skarżącego bez nadania mu biegu legł natomiast art. 8 ust. 2 ustawy stanowiący, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania

toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. W ocenie Skarżącego przepis ten nie daje jednak podstaw do stwierdzenia niedopuszczalności zaskarżenia postanowień sądu wydanych na podstawie przedmiotowej ustawy, co skutkuje koniecznością odwołania się do postanowień Konstytucji RP.

III.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania Sąd działa jako Sąd pierwszej instancji, z tego też względu wydawane przez tenże Sąd postanowienia podlegają kontroli odwoławczej na ogólnych zasadach, określonych w Kodeksie postępowania Karnego. Występujące w orzecznictwie głosy, jakoby postępowanie wszczęte na podstawie ustawy z 17 czerwca 2004 r. było postępowaniem drugainstancyjnym lub też postępowaniem "sui generis o charakterze nadzorczym" nie znajduje oparcia ani w istocie samego postępowania, ani też w przepisach prawa. Sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania sprawuje co prawda kontrolę nad innym postępowaniem sądowym, należy jednak odróżnić kontrolę nad innym postępowaniem jako całością od kontroli instancyjnej nad prawidłowością orzeczenia wydanego w sprawie. Orzeczenie Sądu w sprawie wywołanej wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania, jest pierwszym orzeczeniem w sprawie, a więc orzeczeniem wydanym w pierwszej instancji i nie ma charakteru orzeczenia sądu odwoławczego. Istotną rolę odgrywa tutaj również przedmiot postępowania skargowego oraz autonomiczny i samodzielny charakter orzeczenia wydanego w tymże postępowaniu.

Bez znaczenia dla oceny tego, że postępowanie wywołane wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania jest postępowaniem pierwszej instancji, pozostaje również okoliczność, że w postępowaniu tym stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym. O charakterze orzeczenia nie decyduje bowiem procedura, w oparciu o którą ono zapadło, lecz przedmiot tego orzeczenia i fakt, że zapada jako pierwsze w danej kwestii, w przeciwieństwie do orzeczeń wydawanych w wyniku wniesienia środka zaskarżenia od innego orzeczenia. Jak wskazał przy tym Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 28 czerwca 2005 r.,

III SPZP 1/05, sformułowane w art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki odesłanie prawne, wedle którego "w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy", w żadnym razie nie daje podstawy do utożsamiania "skargi na przewlekłość postępowania" z "zażaleniem". Przeciwnie, z dyspozycji art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wynika, że od postanowienia kończącego sprawę w postępowaniu wszczętym w wyniku wniesienia "skargi na przewlekłość postępowania" przed właściwym sądem pierwszej instancji (art. 9 i art. 12 w związku z art. 4 ust. 1 tej ustawy) przysługuje stronom zażalenie do sądu drugiej instancji.

IV.

Niewątpliwym jest, że przepisy ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki należy interpretować w sposób zgodny z Konstytucją RP, stanowiącą najwyższe prawo Rzeczypospolitej Polskiej a także zgodnie z wyrażoną w niej zasadą dwuinstancyjnego postępowania sądowego. W myśl bowiem art. 78 Konstytucji RP, każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa. Przepis art. 78 dotyczy w całości każdego rodzaju postępowania przed organem państwowym, przy czym do postępowania sądowego stosuje się jedynie zdanie pierwsze cytowanego przepisu, albowiem jak stanowi art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne. Podkreślić więc należy, że w stosunku do postępowania sądowego Konstytucja nie przewiduje żadnych odstępstw od zasady dwuinstancyjności (por. J. Oniszczyk, Konstytucja RP w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego na początku XXI wieku, Zakamycze 2004, s. 777). Nie ulega przy tym wątpliwości, że postępowanie wywołane wniesieniem skargi w trybie ustawy z 17 czerwca 2004 r. jest postępowaniem sądowym w rozumieniu art. 176 ust. 1

Konstytucji. Zakwestionować również należy tezę, jakoby art. 176 ust. 1 Konstytucji nie znajdował zastosowania do postępowania w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania z uwagi na wpadkowy charakter tegoż postępowania. Jak wskazał bowiem Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 18 kwietnia 2005 r., wydanym w sprawie o sygn. akt SK 6/05, (OTK ZU nr 4/A/2005, poz 36), wyrażona w art. 176 ust. 1 Konstytucji zasada nie odnosi się do rozstrzygnięć w kwestiach wpadkowych. Odnotować przy tym jednak należy, że przedmiotowe orzeczenie wydane zostało w oparciu o zupełnie inny stan faktyczny, albowiem sprawa ta dotyczyła możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie sądu o wstępnym ustaleniu wynagrodzenia syndyka. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, "wpadkowe rozstrzygnięcie o wstępnym określeniu wynagrodzenia syndyka, nie podlegając samo w sobie zażaleniu, będzie doznawać pełnej kontroli sądowej, w ramach oceny ostatecznego określenia wynagrodzenia syndyka. Tak więc zapewniono istnienie dwuinstancyjnej kontroli nad określeniem wysokości wynagrodzenia syndyka, co wyklucza możliwość wniosku, jakoby mechanizm określenia wstępnego wynagrodzenia syndyka nie chronił przed ewentualną dowolnością czy arbitralnością". Zupełnie inaczej rzecz przedstawia się natomiast w niniejszej sprawie, albowiem zgodnie z przyjętą praktyką Sądów, a opierającą się na art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., postanowienie wydane w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania nie podlega zaskarżeniu. Oznacza to więc, że zapadłe rozstrzygnięcie ma charakter ostateczny i nie podlega żadnej kontroli instancyjnej. Nie może więc być tutaj mowy o jakimkolwiek mechanizmie, który chroniłby stronę przed dowolnością czy też arbitralnością sądów.

W ocenie Skarżącego nieprawidłowe jest również uznanie orzeczenia zapadłego w sprawie ze skargi na przewlekłość za rozstrzygnięcie w kwestiach wpadkowych, choćby ze względu na odrębny przedmiot i cel postępowania, inne strony postępowania, a także prejudycjalny charakter rozstrzygnięcia – zgodnie bowiem z art. 15 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, postanowienie uwzględniające skargę wiąże sąd w postępowaniu cywilnym o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, co do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania można traktować jako wpadkowe wyłącznie

w tym względzie, że jest ono prowadzone w toku postępowania co do istoty sprawy, którego dotyczy. Postępowanie wywołane wniesieniem skargi na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. jest jednak w całości postępowaniem autonomicznym od postępowania, którego skarga dotyczy i nie ma charakteru incydentalnego w sensie rozstrzygnięcia o kwestiach proceduralnych, bowiem rozstrzyga co do istoty o prawie Skarżącego do żądania stwierdzenia przewlekłości i żądania zasądzenia kwoty pieniężnej, a tym samym o odpowiedzialności Skarbu Państwa. Na marginesie zaznaczyć należy, że zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego dotyczy także niektórych postępowań stricte incydentalnych, co potwierdził również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 03 lipca 2002 r., SK 31/01, dotyczącym zaskarżalności postanowienia o ukaraniu grzywną w ramach tzw. "policji sesyjnej" na podstawie art. 44 ust. 1 nie obowiązującej już ustawy z 20 czerwca 1985 r.- Prawo o ustroju sądów powszechnych. Fakt, że art. 8 ust. 2 ustawy nakazuje stosowanie do postępowania wywołanego wniesieniem skargi odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym, nie uzasadnia wniosku, że postępowanie to ma charakter formalny i rozstrzyga wyłącznie o kwestiach proceduralnych. Jak to już bowiem wskazano powyżej, o charakterze tego postępowania nie decyduje procedura, w oparciu o którą jest ono prowadzone, ale przedmiot i charakter rozstrzygnięcia, które zapada w wyniku tego postępowania. Kwestię tę rozważył również Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 28 czerwca 2005 r. , sygn. akt III SPZP 1/05, zajmując następujące stanowisko: " ... *ustawowa regulacja prawna wskazuje jednoznacznie na to, że wprowadzie w sensie funkcjonalnym kwestia zarzutu "przewlekłości postępowania" ma zawsze charakter pochodny (wtórny) i zarazem incydentalny (wpadkowy) względem innego toczącego się "postępowania w określonej sprawie" (mającego charakter postępowania pierwotnego i podstawowego zarazem), skoro "zarzut przewlekłości" odnosi się do toczącego się już "postępowania w sprawie" (art. 2 ustawy). Tym niemniej, w sensie prawnoprocesowym "postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania" ma jednak charakter postępowania odrębnego względem "postępowania w określonej sprawie", którego ono dotyczy:*

(a) odmienny jest bowiem przedmiot i cel tego postępowania (art. 2 i art. 6 ustawy),

(b) toczy się ono pomiędzy innymi stronami i inny jest sąd właściwy do rozpoznania tej skargi(art. 3 i art. 10 ustawy),

(c) w postępowaniu tym w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie "należy stosować odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym, obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy" (art. 8 ust. 2 ustawy), a ponadto

(d) ustawodawca przesądził równocześnie i o tym, że wydane w wyniku tego postępowania "postanowienie uwzględniające skargę wiąże sąd w postępowaniu cywilnym o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, co do stwierdzenia przewlekłości postępowania" (art. 15 ust. 2 ustawy- skutek prejudycjalny); i wreszcie, co nie mniej istotne,

(e) właściwymi w sprawach ze "skargi na przewlekłość postępowania" są wyłącznie sądy i toczy się ono "od początku do końca" przed sądami. "

Przytoczony powyżej szereg elementów występujących w postępowaniu wywołanym skargą na przewlekłość postępowania przemawia jednoznacznie za tym, że zastosowanie znajdują tutaj art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji, a co za tym idzie – że stronie przysługiwać będzie środek zaskarżenia na orzeczenie sądowe, zapadłe w wyniku rozpatrzenia skargi.

V.

Rozważając możliwość zaskarżenia postanowienia w przedmiocie rozpatrzenia skargi na przewlekłość postępowania, odnieść należy się również do poglądu ujawnionego w orzecznictwie, w myśl którego postępowanie w przedmiocie skargi na przewlekłość nie jest sprawą w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i w związku z tym nie korzysta z konstytucyjnej gwarancji rozpoznania jej przez sąd w postępowaniu dwuinstancyjnym. Ze stanowiskiem tym nie sposób się jednak zgodzić. Jak bowiem wskazywał Trybunał Konstytucyjny, pod konstytucyjnym terminem "sprawa" rozumieć należy "wszelkie sytuacje proceduralne, w których pojawia się konieczność rozstrzygnięcia o prawach danego podmiotu (w relacji do innych równorzędnych podmiotów lub w relacji do władzy publicznej),

a jednocześnie natura danych stosunków prawnych wyklucza arbitralność rozstrzygnięcia o sytuacji prawnej podmiotu przez drugą stronę tego stosunku (z tych właśnie powodów wykluczone są w zasadzie z drogi sądowej spory na tle podległości służbowej)" (por. wyrok TK z dnia 10 maja 2000 r., K 21/99, OTK ZU 2000, nr 5, poz. 144). Trybunał podkreślił przy tym, że "z art. 45 ust. 1 Konstytucji wynika wola ustrojodawcy, aby prawem do sądu objąć możliwie najszerszy zakres spraw. Z zasady demokratycznego państwa prawnego wynika zaś dyrektywa interpretacyjna zakazująca zawężającej wykładni prawa do sądu" (por. wyrok TK z dnia 03 lipca 2008 r., K 38/07, OTK ZU 2008/A, nr 6, poz. 102). Stanowisko takie jest zgodne z treścią art. 31 ust. 3 Konstytucji, zgodnie z którym ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Z cytowanego przepisu jednoznacznie więc wynika, że do ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw może dojść wyłącznie w drodze ustawy i to tylko w ściśle określonych sytuacjach. Wprowadzone ograniczenie nie może przy tym naruszać istoty danych wolności lub praw.

Odnosząc treść art. 31 ust. 3 Konstytucji do regulacji zawartych w ustawie o skardze na przewlekłość postępowania, uznać należy, że brak jest jakichkolwiek podstaw do wprowadzenia ograniczenia prawa strony do zaskarżenia orzeczenia sądowego, zapadłego w pierwszej instancji. Co więcej, ograniczenie takie stanowiłoby rażące naruszenie art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Ograniczenia prawa strony do złożenia zażalenia na postanowienie sądowe w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania nie można również wywodzić z postulatu dotyczącego zapewnienia szybkości tego postępowania. Jak bowiem potwierdził Europejski Trybunał Praw Człowieka, sformułowana w art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 r. gwarancja prawna "rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie" nie stanowi wartości "samej w sobie", lecz służyć ma realizacji przysługującemu każdemu "prawa

do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą" (por. M. A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - Orzecznictwo, tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001 r., s. 658-818). Do kwestii szybkości postępowania w kontekście możliwości złożenia zażalenia na postanowienie rozstrzygające o skardze na przewlekłość postępowania, odniósł się również Sąd Najwyższy w cytowanej już powyżej uchwale z dnia 28 czerwca 2005 r., sygn. akt III SPZP 1/05, stwierdzając, że "przepis art. 6 k.p.c. nakazuje wprawdzie sądowi przeciwdziałanie przewlekaniu postępowania i dążenie do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jednakże tylko wówczas, 'Jeżeli jest to możliwe bez szkody dla wyjaśnienia sprawy"; (...) w art. 11 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ustawodawca przesądził o tym, iż sąd wydaje orzeczenie w sprawie o przewlekłość postępowania nie później niż w terminie dwóch miesięcy, licząc od daty złożenia skargi; (...) jest także oczywiste, że z jednej strony - wzgląd na "szybkość postępowania" nie może w żadnym razie uzasadniać pozbawienia strony możliwości skorzystania z przysługującego jej z mocy ustawy środka zaskarżenia i równocześnie, z drugiej strony – jeżeli korzystając z przysługującego jej prawa, strona wnosi skargę na przewlekłość postępowania, każda ze stron tego postępowania (w tym także strona skarżąca) musi w konsekwencji liczyć się z koniecznością wydłużenia czasu trwania tego postępowania, którego skarga dotyczy, o czas niezbędny na rozpoznanie wniesionej skargi i w przyszłości nie może skutecznie zarzucić zaistniałej z tej przyczyny "przewlekłości postępowania".

VI.

Podstawy uprawnienia Skarżącego do wniesienia zażalenia na postanowienie rozstrzygające o skardze na przewlekłość postępowania, które to prawo wywodzone jest z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, upatrywać jednak należy przede wszystkim w przedmiocie postępowania oraz w charakterze orzeczenia, zapadłego w tym postępowaniu. Przedmiotem tego postępowania są bowiem kwestie

merytoryczne, dotyczące praw i obowiązków stron "stosunku sądowego", powstałego między stroną postępowania a Skarbem Państwa, reprezentowanym przez właściwy sąd, z chwilą wniesienia przez daną stronę pozwu lub wniosku w sprawie. Z tą chwilą z jednej strony aktualizuje się prawo strony do uzyskania rozstrzygnięcia w sprawie bez nieuzasadnionej zwłoki, z drugiej natomiast po stronie Państwa spoczywa obowiązek zapewnienia stronie realizacji jej prawa (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Za naruszenie tego obowiązku, Skarb Państwa odpowiada na podstawie przepisów ustawy z 17 czerwca 2004 r.

Orzeczenie w sprawie wywołanej skargą na przewlekłość postępowania ma więc charakter merytoryczny i rozstrzyga tę sprawę co do istoty – sąd orzeka w nim bowiem o materialnoprawnych prawach i obowiązkach stron "stosunku sądowego". Roszczenia Skarżącego dotyczące stwierdzenia przewlekłości postępowania i zasądzenia określonej kwoty pieniężnej mają przecież charakter cywilnoprawny. Pierwsze z roszczeń wiąże się z ustaleniem bezprawności zachowania sądu (co umożliwi dochodzenie dalszych roszczeń na podstawie art. 417 kc- por. art. 15 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania), drugie z roszczeń umożliwia natomiast uzyskanie przez stronę swego rodzaju zadośćuczynienia.

Podstawą obu tych roszczeń jest bezprawność zachowania Sądu rozstrzygającego sprawę, której skarga dotyczy, która to bezprawność wynika z naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. ma więc charakter deliktowy, a orzeczenie Sądu w sprawie wywołanej skargą ma charakter rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Kluczową kwestię w zakresie konstytucyjnej gwarancji możliwości zaskarżenia orzeczenia zapadłego w wyniku rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania odgrywa jednak znaczenie art. 15 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. Stanowi on, że strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości od Skarbu Państwa albo solidarnie od Skarbu Państwa i komornika (ust. 1). Zgodnie z art. 15 ust. 2 tejże ustawy, postanowienie uwzględniające skargę wiąże sąd w postępowaniu cywilnym o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, co do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Z przytoczonej powyżej regulacji wynika,

że postanowienie uwzględniające skargę wiąże sąd w postępowaniu cywilnym o odszkodowanie lub zadośćuczynienie za przewlekłość postępowania. Takie ujęcie problemu oznacza, że w przypadku stwierdzenia przez sąd przewlekłości, kwestia ta nie może już zostać zakwestionowana w późniejszym postępowaniu o odszkodowanie lub zadośćuczynienie. W doktrynie podkreśla się, że postanowienie uwzględniające skargę na przewlekłość postępowania rozstrzyga nie tylko o tym, że przewlekłość zaistniała, ale również o tym, że nastąpiło niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej przez Skarb Państwa lub komornika, o którym mówi art. 417 kc. Zgodnie z art. 417 § 1 kc, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Powyższe regulacje oznaczają więc, że kluczowa dla odpowiedzialności cywilnej kwestia dot. niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej przez Skarb Państwa lub komornika ustalana jest w postępowaniu wszczynanym na podstawie przepisów ustawy z 17 czerwca 2004 r. Gdyby więc uznać, że na rozstrzygnięcie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania zażalenie nie przysługuje, doszlibyśmy do wniosku, że ustalenie przesłanki odpowiedzialności cywilnoprawnej Skarbu Państwa lub komornika następuje w postępowaniu jednoinstancyjnym, co stoi w jawnej sprzeczności z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji. Do naruszenia wskazanych przepisów dochodzi jednak przede wszystkim w przypadku oddalenia skargi na przewlekłość postępowania. W doktrynie podnosi się bowiem, że postanowienie o oddaleniu skargi w związku z treścią art. 417¹ § 3 kc ma również charakter prejudycjalny, co oznacza, że wiążące ustalenie niezastnienia bezprawności następuje w postępowaniu jednoinstancyjnym. Nie jest więc możliwe pogodzenie braku środka zaskarżenia na postanowienie oddalające skargę na przewlekłość postępowania z konstytucyjną zasadą dwuinstancyjności oraz konstytucyjnym prawem strony do zaskarżenia orzeczenia sądowego, wydanego w pierwszej instancji. W chwili obecnej postanowienie oddalające skargę jest nie tylko niezaskarżalne, ale również zamyka możliwość dochodzenia przez stronę roszczeń

w procesie cywilnym, co stanowi naruszenie art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji.

VII.

Reasumując, przedmiotem niniejszej skargi konstytucyjnej jest kwestia niezgodności art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w zw. z art. 459 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. nr 89, poz. 555 z późniejszymi zmianami) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazane powyżej przepisy ustawowe legły bowiem u podstaw pozostawienia bez dalszego biegu zażalenia Skarżącego na postanowienie Sądu Okręgowego pozostawiającego skargę na przewlekłość postępowania sądowego bez rozpoznania.

Zarzucając niezgodność wymienionych regulacji z Konstytucją RP, Skarżący podkreśla, że:

- postępowanie wywołane skargą na przewlekłość postępowania jest od początku do końca postępowaniem sądowym, do którego pełne zastosowanie znajduje przepis art. 176 ust. 1 Konstytucji; do postępowania tego nie odnoszą się natomiast wyjątki, o których mowa w art. 78 zd. 2 Konstytucji, albowiem orzeczenie w nim zapadłe ma charakter merytoryczny i rozstrzyga o istotnej sprawie, którą jest przewlekłość postępowania, a w konsekwencji również – bezprawne zachowanie Skarbu Państwa, stanowiące podstawę dochodzenia przez Skarżącego roszczenia o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podst. art. 417 kc;

- orzeczenie Sądu w sprawie wywołanej skargą na przewlekłość postępowania jest orzeczeniem rozstrzygającym spór merytorycznie – o charakterze tego orzeczenia decyduje bowiem przedmiot postępowania, którym jest roszczenie Skarżącego o charakterze cywilnoprawnym i odpowiadająca temu roszczeniu odpowiedzialność deliktowa, ponoszona przez Skarb Państwa; bez znaczenia dla oceny charakteru

wskazanego orzeczenia pozostaje przy tym procedura, w oparciu o którą owe orzeczenie zostaje wydane;

- Sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania jest organem pierwszej instancji – bez znaczenia dla tego faktu jest okoliczność, że rozpoznanie skargi odbywa się według przepisów o postępowaniu zażaleniowym; istotne jest bowiem to, że sąd rozpoznający skargę jako pierwszy wypowiada się w sprawie dot. Przewlekłości postępowania;

- postępowanie wywołane wniesieniem skargi na przewlekłość jest postępowaniem sądowym, odrębnym od postępowania, którego dotyczy skarga i w stosunku do tego postępowania ma charakter autonomiczny; w postępowaniu tym występują inne strony, aniżeli w postępowaniu, którego skarga dotyczy, a ponadto postępowanie ze skargi ma swój odrębny przedmiot i cel;

- sama skarga na przewlekłość wywołuje nowe postępowanie o autonomicznym bycie, z tego też względu nie jest zasadne uznawanie jej za "quasi-zażalenie"; decyduje o tym przedmiot postępowania, który w przypadku postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania jest odrębny od przedmiotu postępowania, którego skarga dotyczy, ponadto – kontroli sprawowanej nad postępowaniem jako całością nie można utożsamiać z kontrolą instancyjną nad prawidłowością orzeczenia wydanego w sprawie;

- treść art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, nakazującego odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu zażaleniowym nie może być utożsamiana z brakiem możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania;

- postanowienie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, wydanym przez sąd rozpoznający tę skargę jako sąd pierwszej instancji; postanowienie to przesądza bowiem o istocie sprawy – o prawach i obowiązkach podmiotów "stosunku sądowego", tj. ustala fakt niezastnienia lub zaistnienia przewlekłości postępowania i na żądanie Skarżącego może zawierać rozstrzygnięcie w przedmiocie przyznania Skarżącemu od Skarbu Państwa lub komornika określonej kwoty;

- postanowienie zarówno oddalające jak i uwzględniające skargę na przewlekłość postępowania ma charakter prejudycjalny w postępowaniu o odszkodowanie lub

zadośćuczynienie za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej; oznacza to, że wiążące ustalenie istnienia lub nieistnienia bezprawności zachowania przy wykonywaniu władzy publicznej następuje w postępowaniu jednoinstancyjnym, czego nie można pogodzić z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Kwestionowane przepisy statuują stan prawny, w oparciu o który Sąd rozpoznający skargę strony na przewlekłość postępowania, złożoną w trybie ustawy z 17 czerwca 2004 r., dokonuje wykładni przepisów tejże ustawy w sposób prowadzący do stanu sprzecznego z Konstytucją RP. Wobec braku uregulowania w samej ustawie kwestii zaskarżalności orzeczeń wydawanych na jej podstawie i w związku z nakazaniem stosowania przez sąd w tym postępowaniu odpowiednio przepisów o postępowaniu zażaleniowym, ustawodawca pozbawił strony tego postępowania możliwości zaskarżenia postanowień w nim wydanych. Postanowienia te – co trzeba zaznaczyć – rozstrzygają natomiast o materialnoprawnych prawach i obowiązkach stron postępowania i w związku z tym byłyby zaskarżalne w normalnym trybie postępowania, tj. w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Mając powyższe na uwadze, wnoszę o uwzględnienie skargi.

Załączniki:

- postanowienie z dnia stycznia 2015 r. o przyznaniu pełnomocnika z urzędu doręczone w dniu 13.04.2015 r.
- zawiadomienie ORA w K z dnia .03.2015 r. o wyznaczeniu pełnomocnika, doręczone w dniu 25 marca 2015 r.
- odpis skargi z dnia maja 2014 r.,
- odpis postanowienia Sądu Okręgowego z dnia sierpnia 2014 r. wraz z uzasadnieniem,
- odpis zażalenia Skarżącego z dnia września 2014 r.,
- odpis pisma Sądu Okręgowego z dnia września 2014 r.,
- cztery odpisy skargi wraz z załącznikami.

ADWOKAT
Tomasz Grabowski